

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 423/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att masskonvertera aktiebrev till elektronisk form

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 423/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Pauli Kiuru /saml m.fl.:

På vilket sätt ämnar regeringen främja masskonverteringen av aktiebrev till elektronisk form,

hur skulle masskonverteringen underlätta medborgarnas ärendehantering och tidsanvändning,

hur mycket skulle konverteringen minska medborgarnas kostnader och

vilka konkurrensfördelar skulle en förbättring av aktiebolagens digitalisering medföra för Finland?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringsprogrammet innehåller inte ett omnämnande av masskonvertering av aktiebrev till elektronisk form, men frågan är i sig viktig. I VN TEAS-utredningen (Airaksinen, Rasinaho, Alitalo, Oikarinen, Vammeljoki, Puukka 2020: Utredning av aktiebolagslagens reformbehov som en konkurrenskraftsfaktor. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2020:39.) som det hänvisas till i det skriftliga spørgsmålet har man i princip ansett det vara möjligt att digitalisera hela livscykeln för bolagets aktier. Samtidigt har man dock identifierat att skapandet av ett elektroniskt system förutsätter en grundlig kartläggning av de juridiska och praktiska frågorna. Detta är åtminstone huruvida systemet ska vara obligatoriskt eller frivilligt, aktieregisters verksamhetsmodell, såsom ett myndighetsregister eller en koncessionsmodell, det tekniska genomförandet, registerförarens ansvar, beredskap för undantagsförhållanden samt övergångsbestämmelser. (VN TEAS 2020:39, s. 83–84, på finska.)

Projektet kan vara värt att stödja av flera skäl. Elektronisk tillgång till aktieägaruppgifter kan förbättra uppgifternas tillförlitlighet och eliminera till exempel risken för att aktiebrev försvinner och det extra amorteringsbehovet i anslutning till detta. Digitaliseringen skulle minska bolagens behov av manuellt arbete. En elektrifiering av handeln skulle sänka rörelsekostnaderna för

aktieägarna, bolagens personal samt andra parter i ägarbyten och finansieringsarrangemang. Elektrifieringen skulle kunna skapa fler förutsättningar även för eftermarknaden för onoterade bolags aktier. Elektrifieringen skulle också underlätta användningen av aktier som säkerhet. De sakrättsliga verkningarna skulle kopplas till registeranteckningarna i registret. Den tillförlitlighetsnivå som krävs och fastställandet av ansvar i anslutning till registerföringen beror på vilka mål, funktioner eller tjänster som kopplas till det elektroniska registret. (VN TEAS 2020:39, s. 88 och 104, på finska.) I inledningsskedet kan digitaliseringen av aktier medföra engångskostnader för bolag, aktieägare och registerförare. Senare kan kostnaderna och tidsanvändningen i anslutning till aktiebyten anses minska jämfört med nuläget, men beloppet beror på genomförandesättet.

Digitaliseringen av aktier i bostadsaktiebolag och det elektroniska bostadsdatasystemet kan användas som en modell. I fråga om bostadsaktiebolag är avsikten att aktiebrev i pappersform ersätts med en elektronisk ägaranteckning vid ägarbyten av aktielägenheter och användning av aktielägenheter som säkerhet. Bostadsaktiebolag som grundats före 2019 ska ha överfört upprätthållandet av deras aktieböcker till Lantmäteriverkets bostadsdatasystem senast den 31 december 2023. Efter överföringen av aktieboken har bostadsaktiebolagets aktieägare tio år (fram till 31.12.2033) på sig att hos Lantmäteriverket ansöka om konvertering av aktiebrevet till en elektronisk ägaranteckning i bostadsdatasystemets aktielägenhetsregister, vilket grundar sig på lagen om ett bostadsdatasystem (1328/2018) och lagen om införande av lagstiftningen om ett bostadsdatasystem (1329/2018). Många aktieägare har ansökt om konvertering genast i början av tidsfristen. Innan den elektroniska ägaranteckningen införs i bostadsdatasystemet makulerar Lantmäteriverket aktiebrevet så att den elektroniska ägaranteckningen och pappersaktiebrevet inte används samtidigt. Aktier i bostadsaktiebolag som grundats från och med början av 2019 har ursprungligen getts i form av elektroniska ägaranteckningar. Införandet av det elektroniska bostadsaktieregistret föregicks av en nästan 15 år lång beredning. Å andra sidan skulle lärdomarna från det tidigare projektet kunna utnyttjas. En motsvarande elektrifiering av aktier i vanliga aktiebolag skulle dock vara ett projekt som binder utrednings- och beredningsresurser.

Behovet av en utredning i ärendet har identifierats redan tidigare och ärendet kommer ibland fram i diskussioner i olika sammanhang. Projektet som behandlar digitaliseringen av aktier i vidare bemärkelse har nyligen valts ut som ett föremål för VN Tutkivas utredning (Anbudsförfarande för forskningsverksamhet som stöder statsrådets beslutsfattande 1/2026. Bilaga: Tietotarveku-vaukset-muistio, på finska, daterad 27.11.2025, ämne 1.4 Sähköisten arvopaperien vaihdannan ja vakuuskäytön edistäminen.). För närvarande pågår en ansökan om vem som genomför utredningen och inga urvalsbeslut har fattats. Avsikten är att utredningen ska kunna genomföras under den återstående regeringsperioden. Efter utredningen kan man närmare bedöma de praktiska förutsättningarna för att främja digitaliseringen av aktiebrev.

Helsingfors 18.12.2025

Justitieminister Leena Meri